Kruishoutem, Carpoolparking A14

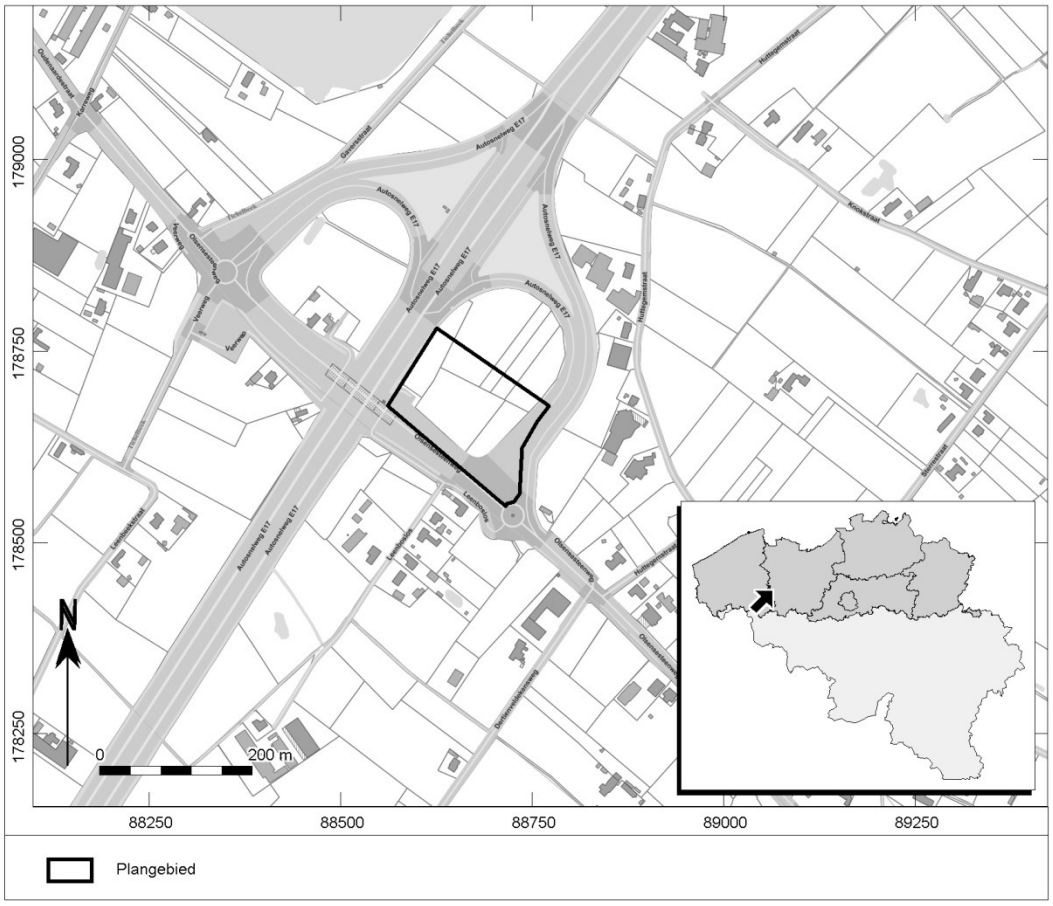
Programma van Maatregelen

Auteur:
F. Stevens

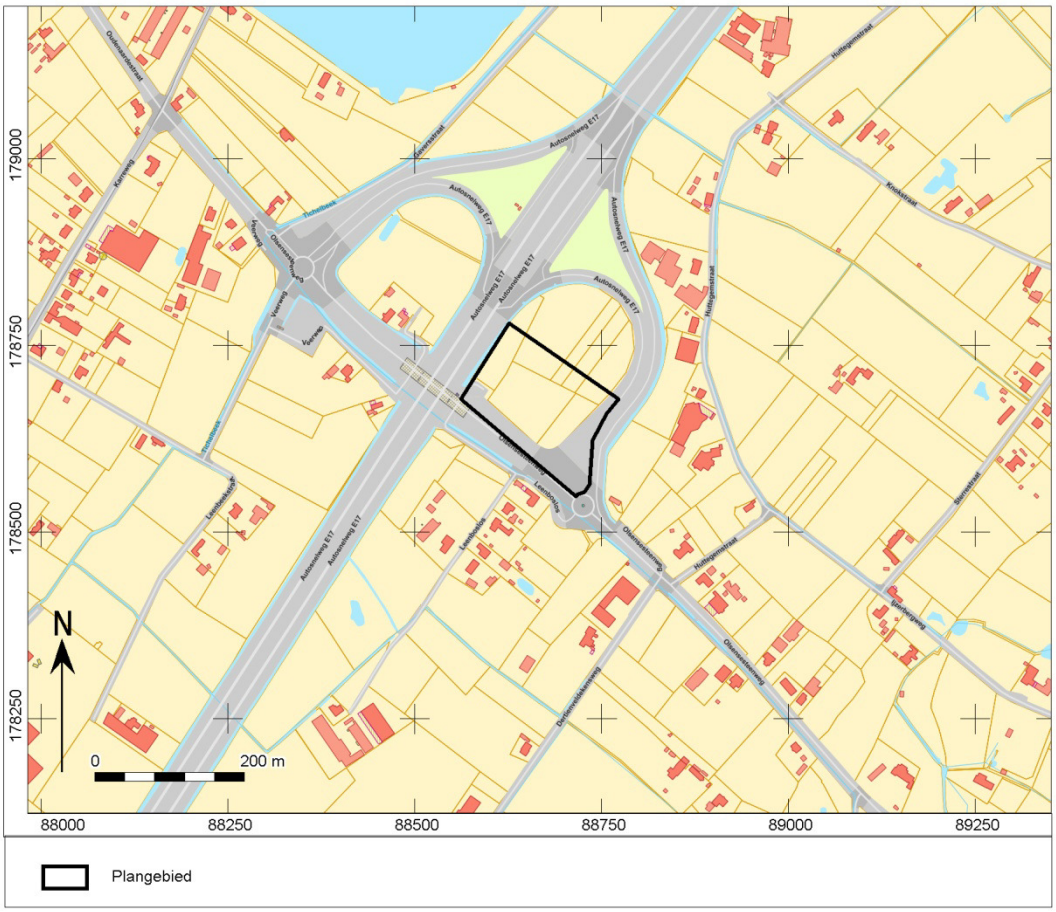
Autorisatie:
X. Alma (OE/ERK/Archeoloog/2016/00094)

1 Inleiding

In opdracht heeft het Vlaams Erfgoed Centrum in juni - juli 2019 een archeologienota opgesteld naar de archeologische waarde van de locatie Olsensteenseweg ongenummerd (Afb. 1 en 2). De archeologienota bestaat uit een bureauonderzoek en is uitgevoerd naar aanleiding van de voorgenomen realisatie van een Carpoolparking aan de Olsensteenseweg en de op- en afritten naar de A14 (knooppunt Kruisem).

Afb. 1. Het plangebied op de Basiskaart Vlaanderen (GRB-grijs). (Bron: Agentschap Informatie Vlaanderen)

Afb. 2. Het plangebied en omgeving op de Basiskaart Vlaanderen (GRB). (Bron: Agentschap Informatie Vlaanderen)

2 Het vooronderzoek zonder of met ingreep in de bodem

2.1 Het uitgevoerde vooronderzoek

Binnen het plangebied zouden op basis van de landschappelijke ligging archeologische resten aanwezig kunnen zijn vanaf de Late Steentijd tot en met de Nieuwe tijd. De lemig zandige eolische afzettingen stammen uit het Weichseliaan en hier is sindsdien bewoning mogelijk geweest. In de Nieuwe tijd kunnen resten van bebouwing aan de zuidwestzijde van het plangebied aanwezig geweest zijn die wellicht nog oudere voorgangers kunnen hebben. De oude kaarten geven echter aan dat deze waarschijnlijk net buiten het plangebied hebben gestaan. De aanleg van de A14 met op- en afritten heeft het historische landschap flink aangetast. De grillig lopende weg is vervangen door de rechtgetrokken Olsensteenseweg weg die een iets andere loop heeft gekregen en noordwaarts is verplaatst. De bebouwing aan de voorganger van deze weg is toen gesloopt. Zeker de werkzaamheden in 2013 zijn voor het plangebied zelf ingrijpend geweest. Er zijn grote gaten gegraven voor zandwinning ten behoeve van de werkzaamheden aan de A14. Deze gaten zijn later waarschijnlijk weer afgevuld met aangevoerde grond. Hierdoor is het bodemprofiel danig aangetast en zullen eventueel aanwezige resten reeds verdwenen zijn. Het booronderzoek dat BAAC Vlaanderen heeft uitgevoerd binnen het plangebied ten behoeve van het aanleggen van een werfdepot voor de werken aan nabijgelegen hoogspanningsleidingen heeft aangetoond dat de bodem in het plangebied reeds verstoord is door de werken uit 2013. Binnen het voor het onderhavige onderzoek relevante deel is de bodemverstoring minimaal 65 cm beneden maaiveld en lokaal dieper dan 120 cm beneden maaiveld.

Landschappelijk gezien kunnen dus archeologische resten vanaf het Paleolithicum voorkomen. Deze kunnen aanwezig zijn in delen van het plangebied, er zijn nog restanten van podzolprofielen aangetroffen daar waar de bodemverstoring uit 2013 slechts tot circa 70 cm beneden maaiveld reikt.
Op basis van bovenstaande overwegingen kan voor de zone van de geplande werken de volgende specifieke verwachting worden opgesteld:

- Een vondstniveau uit het Paleolithicum en/of Mesolithicum kan in een eolisch lemig zanddek, in het aangetroffen bodemprofiel aanwezig zijn (waarschijnlijk op circa 65 centimeter diepte). Een artefactensite uit de steentijd manifesteert zich als een horizontale en verticale spreiding van vondsten, die over het algemeen vooral bestaan uit stenen artefacten en houtskool. Een sporenniveau ontbreekt over het algemeen voor het Paleo- en Mesolithicum.
  Sites uit deze periode zijn over het algemeen zeldzaam en bezitten daardoor een hoog kennispotentieel. De archeologische waarden zijn zeer waarschijnlijk grotendeels aangetast door o.m. landgebruik uit het verleden, het gaat hierbij om de aanleg van de E1 en de Olsensteenseweg in 1971, het in gebruik zijn als zandafgraving in 2013 en het in gebruik zin als werfdepot in 2018 . Een lithische assemblage dat is aangetast kan evenwel nog steeds een kennispotentieel bezitten vanwege de verticale spreiding van het materiaal. Systematisch zeefonderzoek in de laatste decennia heeft namelijk aangetoond dat bij een intacte vuursteenvindplaats het materiaal een verticale spreiding kent.[1] Deze spreiding ontstaat doordat materiaal dat oorspronkelijk aan het oppervlak lag, door bodemvormingsprocessen langzaam door de top van het sediment zakt.
- Een sporenniveau uit het Neolithicum tot en met de Late Middeleeuwen aan de top van eolisch lemig zanddek worden aangetroffen, mogelijk aan de onderzijde van het bodemprofiel (waarschijnlijk op circa 65 centimeter diep). Een eventueel sporenniveau is over het algemeen het beste zichtbaar vanaf de B horizont.
  De archeologische waarden kunnen zijn aangetast door landgebruik. Een sporenniveau dat is aangetast kan evenwel een kennispotentieel bezitten indien spoorrestanten op een dieper niveau bewaard zijn gebleven.

[1] Deeben 1999.

Het plangebied is in de Nieuwste tijd in gebruik als weide- en akkerland. Er worden dan ook over het algemeen geen sporenniveaus uit deze periode verwacht, uitgezonderd incidentele sporen van activiteiten gerelateerd aan bovengenoemd landgebruik. Het kennispotentieel van dergelijke sporen is laag.

2.2 Aan- of afwezigheid van archeologisch erfgoed

De werken die zijn gepland hebben een maximale verstoringsdiepte van 25 centimeter beneden maaiveld. Het gaat hierbij om een totaal oppervlakte van 2000 m^2 daar waar de bodem wordt verstoord. Rekening houdend met een buffer van 30 centimeter is er een bedreiging tot 55 centimeter beneden maaiveld. Binnen de zone waarbinnen deze bedreiging valt is de bodem echter reeds verstoord tot minimaal 65 cm beneden maaiveld en in sommige delen zelfs tot dieper dan 120 cm beneden maaiveld. Er is een kleine strook langs de Olsensteenseweg wat niet tot het plangebied van BAAC behoorde, echter voor dit deel is hier ook zichtbaar op de luchtfoto uit 2013 dat er ontgravingen zijn geweest.

Op basis van deze gegevens kan geconcludeerd worden dat er geen kans is tot het verstoren van een potentieel archeologisch niveau.

3 Advies op basis van de resultaten

Op basis van deze gegevens wordt door het Vlaams Erfgoed Centrum geen verder onderzoek geadviseerd. De geplande werkzaamheden vormen geen bedreiging voor het bodemarchief. Er hoeft geen programma van maatregelen te worden opgesteld.

Ondanks het advies tot vrijgeven van het terrein, blijven de bepalingen voor het melden van toevalsvondsten van kracht, conform artikel 5.4.1 van het Onroerenderfgoeddecreet. De civieltechnisch uitvoerder is verplicht eventuele toevalsvondsten binnen drie dagen na ontdekking te melden bij Onroerend Erfgoed.